

**Інформаційна довідка
щодо проєкту Закону України
«Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні
правопорушення, Кримінального кодексу України та інших законодавчих
актів України щодо посилення захисту дітей від кримінальних
правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості»
(реєстр. № 15266 від 22.05.2026)***

***Анотація.** В інформаційній довідці розглянуто питання щодо посилення захисту дітей від кримінальних правопорушень проти їхньої статевої свободи та статевої недоторканності, приведення норм деяких законодавчих актів України у відповідність до положень Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства у контексті проєкту Закону України (реєстр. № 15266 від 22.05.2026) (далі – законопроект).*

***Ключові слова:** статева свобода, статева недоторканність, малолітня особа, адміністративна відповідальність, кримінальна відповідальність, заклад освіти, перевірка відсутності заборони працювати в контакті з дітьми.*

Вступ

Дорожня карта з питань верховенства права є всеохоплюючим стратегічним документом, що визначає комплекс реформ у межах переговорного процесу щодо членства України в Європейському Союзі (далі – ЄС), зокрема й за переговорним розділом 24 «Юстиція, свобода і безпека», в якому, з-поміж іншого, передбачено необхідність приведення законодавства України у сфері захисту прав дитини у відповідність до права ЄС, зокрема щодо захисту дітей від кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності.

На виконання підпункту 1 пункту 29 стратегічної цілі 3 операційного плану заходів з реалізації у 2025–2028 роках Національної стратегії захисту прав дитини у сфері юстиції на період до 2028 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 липня 2025 року № 708-р, розроблено законопроект, метою якого є посилення захисту дітей від кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності.

Законопроектом пропонується доповнити Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) новою статтею 188⁵⁸ та внести зміни до статті 221 КУпАП; внести зміни до статей 152, 153 Кримінального кодексу України (далі – КК України) та доповнити його новою статтею 367¹; внести зміни до Кримінально-виконавчого кодексу України, законів України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі», «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», «Про позашкільну освіту», «Про охорону дитинства», «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про професійну освіту».

З огляду на викладені в законопроекті пропозиції, вважаємо за доцільне визначити його ризики.

Основна частина

Концептуально вразливими є положення законопроекту про запровадження адміністративної та кримінальної відповідальності за непроведення перевірки заборони працювати у контакті з дітьми. Так, у редакції законопроекту новою статтею 188⁵⁸ КУпАП пропонується встановити відповідальність за сам факт непроведення перевірки; а новою статтею 367¹ КК України – за ті самі діяння, якщо особа, яку не перевірили, надалі вчинить злочин проти статевої свободи чи недоторканності дитини. Такий крок вбачається передчасним і занадто суворим, має ознаки карального інструменту для управлінців, які самотійно не вчиняли жодних протиправних або насильницьких дій, що може призвести до зайвої криміналізації управлінських помилок представників керівної ланки закладів освіти, охорони здоров'я або іншої установи, організації, які здійснюють нагляд за дітьми або надають медичні, освітні, соціальні послуги дітям. Фактично конструкція пропонованої статті 367¹ КК України створює ризик покладення кримінальної відповідальності незалежно від реальної вини посадової особи, що суперечить положенням статті 23 КК України.

За невиконання обов'язків щодо проведення перевірки заборони працювати у контакті з дітьми настає дисциплінарна відповідальність керівника закладу, установи або організації, а у випадку, якщо такі дії спричинили істотну шкоду правам дитини, – кримінальна відповідальність, передбачена статтею 367 КК України (службова недбалість).

Пропозиція посилити кримінально-правові санкції частини 4 статті 152 КК України шляхом збільшення строків позбавлення волі (від дванадцяти до п'ятнадцяти років або довічне позбавлення волі) за зґвалтування малолітньої особи не узгоджується із принципом системної пропорційності, відповідно до якого суворість санкцій узгоджується як усередині статті (між різними видами покарань), так і між різними статтями КК України з огляду на ієрархію цінностей об'єктів кримінально-правової охорони. Прирівнювання статевих злочинів до умисного вбивства розмиває межі між цими категоріями, нівелює критерій диференціації кримінальної відповідальності.

Законопроектом пропонується зайве ускладнення кадрових процедур, які матимуть ознаки бюрократичного тиску. Так, пропозиція запровадити обов'язковий скринінг кандидатів та регулярний аудит кожні 3 роки для всього персоналу закладів, установ та організацій державного й приватного секторів, які працюють із дітьми (зміни до статті 10 Закону України «Про охорону дитинства» у редакції законопроекту) може призвести до суттєвих ускладнень у контексті мотивації роботи працівників у цій сфері, перенавантаження кадрового діловодства та невиправданого навантаження на держателя реєстру. Не визначено механізми контролю практичної реалізації запропонованих ініціатив.

Перевірка осіб, які працевлаштовуються до дитячих освітніх закладів, установ та організацій усіх організаційно-правових форм власності, здійснюється на підставі Порядку підтвердження відповідності кандидатів на

посади працівників закладів дошкільної та загальної середньої освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності у сферах дошкільної та загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2026 року № 297. Установлено, що будь-який кандидат в обов'язковому порядку подає витяг із інформаційно-аналітичної системи МВС України щодо наявності судимостей та довідку про відсутність вчинених адміністративних правопорушень (домашнє насильство, булінг, невиконання обов'язків щодо виховання дітей), які видані не раніше, аніж за 30 днів. За таких умов проведення будь-яких додаткових перевірок відсутності заборони працювати в контакті з дітьми є недоцільним.

Пункт 2 розділу 3 законопроекту потребує конкретизації в частині доручення Кабінету Міністрів України щодо переліку нормативно-правових актів, які потребуватимуть змін (відповідно до вимог частини восьмої статті 90 Регламенту Верховної Ради України).

Висновки

Представлений законопроект, спрямований на удосконалення засад державної політики у сфері захисту статевої свободи та статевої недоторканності малолітніх осіб на виконання ратифікованих Україною міжнародно-правових актів та узятих зобов'язань, на нашу думку, характеризується надмірним правовим регулюванням і потребує належного обґрунтування.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*